



NATIONAL SENIOR CERTIFICATE EXAMINATION  
NOVEMBER 2021

**SESOTHO PUO YA PELE YA TLATSETSO: PAMPIRI YA II**  
**SESOTHO FIRST ADDITIONAL LANGUAGE: PAPER II**

**MARKING GUIDELINES**

Nako: Dihora tse 2½

100 Matshwao

---

These marking guidelines are prepared for use by examiners and sub-examiners, all of whom are required to attend a standardisation meeting to ensure that the guidelines are consistently interpreted and applied in the marking of candidates' scripts.

The IEB will not enter into any discussions or correspondence about any marking guidelines. It is acknowledged that there may be different views about some matters of emphasis or detail in the guidelines. It is also recognised that, without the benefit of attendance at a standardisation meeting, there may be different interpretations of the application of the marking guidelines.

---

## TEMOSO HO BATSHWAYI

1. KGETHO YA DIPOTSO LE DINTLHA TSE DING: Ha motshwayi a fumana mohlalobuwa a arabile dipotso tse ngata ho feta palo e behilweng, motshwayi a tshwaye feela karabo ya pele.
  - Haeba mohlalobuwa a arabile dipotso ka bone ba tsona KAROLONG YA B, motshwayi a tshwaye feela dipotso tse pedi tsa pele.
  - Qetellong mohlalobuwa o lokela hore a be a arabile potso e le nngwe ya mofuta wa ditema tse telele le e le nngwe ya mofuta wa ditema tse kgutshwane.
  - Maemong ao mohlalobuwa a nehelaneng ka dikarabo tse pedi, ya pele e fosahetse mme ya bobedi yona e nepahetse, motshwayi a tshwaye karabo ya pele, mme a tlohele e e latelang e be ho yona o seha mola ho habahanya karabo, mme a hlalose ka ho ngola polelo ena; 'Kgetho e fosahetseng'.
  - Haeba mopeleto o fosahetse hoo o amang moelelo, motshwayi a fosise karabo e jwalo, empa haeba mopeleto o sa ame moelelo, karabo e jwalo e tshwauwe e nepahetse.
  - Potso e telele ya moqoqo: Ha bolelele ba moqoqo bo le ka tlase ho palo ya mantswe a behilweng (kgutshwane), motshwayi a se behe kotlo hobane mohlalobuwa o se a ntse a ipehile ka mosing. Athe haeba moqoqo o le molelele haholo, motshwayi a tshwaye ho feta moedi wa palo ya mantswe a behilweng ka mantswe a 5 (kapa ho fihla qetellong ya polelo), mme a se tswele pele ho tshwaya karolo e latelang. A sehe feela mola ho fihla moeding wa mantswe, a sehe o mong ho habahanya mantswe a sa balweng.
  - Dipotso tse kgutshwane: Haeba mohlalobuwa a sa sebedisa matshwao a puo a supang qotso (di-a-bulwa le di-a-kwalwa) moo a lokelang ho qotsa, motshwayi a se behe kotlo.
  - Tataiso bakeng sa ho tshwaya moqoqo:
  - NB. Motshwai a se etse matshwao a ✓ ha a tshwaya ditema tsa kgokahano kapa meqoqo.
  - Sehella lentswe kapa polelo e fosahetseng mola, o be o bontshe mofuta wa phoso hodima lentswe polelo ka ho sebedisa matshwao ana a latelang:
    - / bakeng sa ho arola mantswe a ngotsweng a kopantswe empa a lokela ho arolwa;
    - —, + bakeng sa ho kopanya mantswe a arohantsweng empa a ngolwa a kopane;
    - mn bakeng sa mongolo (*orthography*) o fosahetseng;
    - mp bakeng sa mopeleto o fosahetseng;
    - mt bakeng sa tshebediso ya matshwao a puo a fosahetseng;
    - p bakeng sa puo e sa sebediswang ka nepo kapa ka tshwanelo/tlwaelo;
    - ^ bakeng sa lentswe kapa karolwana ya lentswe e siilweng dipakeng tsa mantswe;
    - // bakeng sa ho arola diratswana;
    - ← bakeng sa ha mohlalobuwa a qadile polelo hara mola;
    - ↑↓ bakeng sa ha mohlalobuwa a fetoletse dintlha tsa hae a qadile ka eo a lokelang ho qetella ka yona.
2. TSHEBEDISO YA RUBURIKI: Batshwai ba lokela ho sebedisa ruburiki tse leqepheng la 9–13.

**KAROLO YA A      DINGOLWA**  
**POTSO YA 1**

- 1.1 Setjhaba se tsoselletsa kgohlano hobane Kokomoha le bomphato ba hae ba ne ba nahana hore ha Tshita a le siyo mosebetsing ha ho motho ya tla ba sitisa diketsong tsa bona tsa bobodu jwale setjhaba se batla Tshita a kgutlisetswe mosebetsing hobane se tseba hore Tshita ke yena ya lehang ho fedisa bobodu motseng wa bona ebile ha a ne a ntse a sebetsa ho ne ho se dipolao tse ngata hakana motseng wa bona. Ho kgutlisetswa ha Tshita ho tswellisa kgohlano mahareng a Tshita le Kokomoha ka bobodu le bonokwane bo etsahalang sepoleseng hobane Tshita o emela toka ha Kokomoha a emela bobodu e le sona sesosa sa kgohlano paleng ena.
- 1.2 Bobedi ba na le tshabo kaha e ne e le kgetlo la pele ba bona setjhaba se kgobokane ka bongata seteisheneng sa mapolesa.
- 1.3 Mophetwa wa sehlooho.
- 1.4 Ditaba tsa pale di bontsha hore ke yena ya lwantshuwang ke dinokwane mme le basebetsimmoho ba bang ba tshepile yena twantshong ya bobodu Malwaleng, lebitso la buka le rehelletswe ka mosebetsi wa hae.
- 1.5 Mehlang ya temokrasi/ya ditokelo/mehlang ya kajeno hobane ke mehlang ya temokrasi moo batho ba nang le ditokelo tsa ho ipelaetsa ha ba sa kgotsofala ka tsela ya mohwanto le bolokolohi ba ho ipuella.
- 1.6 E, hobane ke tokelo ya bona ho ipelaetsa mabapi le tshireletso ya bona ho ba ke sepolesa se lokelang ho nnetefatsa hore ba sireletsehile.
- 1.7 Ho ya ka dipuo tsa Tshita ke motho ya:
- Thetsehang ha bobebe.
  - Ratang batho.
  - Ya sa rateng ho swabisa motho.

## POTSO YA 2

### Selelekela

Mongodi o atlehile ho sebedisa thehello paleng ena ho tiisa maele a Sesotho a reng: "bitso lebe ke seromo" Thehello ke e nngwe ya mawa a manollo ya pale moo mongodi a rehang mophetwa lebitso le tshwanang le semelo sa hae. Paleng ya hae mongodi o rehile e mong wa baphetwa Kokomoha.

### Mmele

Lentswe, ho "kokomoha" le bolela ho kokomoha ha sejo se kentsweng tomoso. Mophetwa enwa Kokomoha o tshwana le sejo se jwalo hobane o na le maemo a phahameng mosebetsing mme ka lebaka leo, o na le boikgohomoso mme o sebedisa maemo a hae ho tebela, ho hatella le ho lwantsha ba bang. Paleng ena lebitso la hae le sebedisitse hape ho bontsha kgalefo ya hae.

### Tshebediso e fosahetseng ya maemo a hae

- O entse Tshita a lelekwe mosebetsing ka mashano hore a tswele pele ka manyofonyofo a hae ntle le tshitiso.
- O fane ka taelo ya hore Lekgetho a bolawe.
- O fane ka mangolo a dikgwebo a seng molaong.
- O hatella Tsokotseha le Maphaphola ho ntshetsa pele bobodu. Re bona sena ha a bolella Maphaphola le Tsokotseha hore ba lokela ho sebedisana mmoho ho nnetefatsa hore Tshita ha a kgutlele mosebetsing.

### Ho kokomoha ho bontsha: kgalefo

- Ha a ne a kgalemela Tsokotseha hore a lesele ho nna a bua le Tshita, "Kokomoha ha a se a kokomohile tjena, ha a arabiswe."

### Ho kokomoha ho bontsha makoko/ boikgantsho

- Kopanong ya mohla ho neng ho na le mohwanto wa setjhaba, se hwantela hore Tshita a kgutlisetswe mosebetsing, eitse ha a fuwa sebaka sa ho buella sepolesa a qala a ipoledisa ha yena e le mang le kamoo a ka etsang eng kateng.
- A bolellwa ke setjhaba hore a ilo kokomohela hole kwana.
- Ha a nahana hore batho ba reng ka yena kamora ho bolaya Tsokotseha. Mohl: "ho kokomoha hwane ho kang hwa letlametlu, ho fedile tu!"

### Phethelo

Mongodi o atlehile ho sebedisa thehello ka lebitso la mophetwa enwa. Bitso lebe ke seromo e le kannete.

**Dikarabo tsa baithuti di tla shejwa.**

### POTSO YA 3

(Tseleng o letse a sa bo hlotha ka la maobane empa kajeno o tsoha a le mahlahlaha ho ya behela mookamedi ka tse etsahalang mokgubung wa kgitla.)

- Tseleng : "Kgotso Superintente."
- Mookamedi Kwaholla : "Na nka o thusa ka eng moradi?"
- Tseleng : "Ke ne ke lakaditse ho kenya letsoho le tomanyana tharolong ya qaka ena."
- Mookamedi Kwaholla : "O na le tokelo yohle ya ho kenya letsoho."
- Tseleng : "Ho na le dintho tse tshabehang tse etsahalang ka tshohanyetso motseng mona tse hlohang batho ba dulang ba le mosebetsing dihora tse mashome a mabedi a metso e mehlano ka letsatsi."
- Mookamedi : "E be tse ntjha e se e le dife hape?"
- Tseleng : "Ekaka ho na le merearea e mengata e lokelang ho fuputswa ka botebo mabidleng." Jwale kaha ke se ke boletse, hoo ho batla mapolesa a ikemiseditseng ho sebetsa ka dinako tsohle. Hoo ho batla boitelo bo boholo. Le leng la mapolesa a jwalo tshehetsong ena ya sepolesa, le a itja ka mane ka ntle motseng..." (Ke Tseleng a susumetswa ke poulelo le boinehelo mosebetsing wa hae.)
- Mookamedi : "Ke mang eo?" (Ke mookamedi eo a se a ntse a qala ho swenya.)
- Tseleng : "Ke bua ka mohlalobi Baholo, mookamedi." (Ka moya o phodileng)
- Mookamedi : "Sajene, haebe o se na mosebetsi, ke tla kopa o tswe ka ofising ya ka, nna mosebetsi wa ka o mongata."
- Tseleng : "Ka tlhompho yohle mookamedi ke kopa o ke o imamelle taba ena." (Ke Tseleng eo a bontsha hore ehlile taba ena o e nahanne ka botebo.)

(E itse hoba sajene Tseleng a tswe, mookamedi a bitsa batlatsi ba hae ba babedi e leng kapotene Thateng le kapotene Kokomoha.)

## **POTSO YA 4**

### **Selelekela**

Molaetsa wa mongodi ka mohlalobi Baholo Tshita ke bohlwahlwa ba hae/ lefokisi la popota/mosebetsi wa bofokisi. O sebedisitse mophetwa wa sehlooho paleng ena ebile ke lefokisi la seteisheneng sa sepolesa motseng wa Malwaleng. Mongodi o fetisa molaetsa wa bofokisi bo hlwahlwa bo nang le nnete le toka. Mohlalobi Tshita ke lefokisi le sa kgathalleng ho tshetjwa, le etsang mosebetsi wa lona ka boitelo le ka botshepehi. Mongodi o toboketsa ntlha ena ka ho bontsha mmadi diketso/ tshebetso ya lefokisi le jwalo ka tsela e latelang:

### **Mmele**

#### **O sebedisa mosebetsimmoho wa Tshita e leng Tseleng**

Ha a bolella mookamedi Kwaholla ka dintho tse tshabehang tse etsahalang ka tshohanyetso motseng mme o mmolella hore ho hlokahala batho ba dulang ba le mosebetsing ka dinako tsohle. Tseleng a tswela pele a re ho hlokeha boitelo bo boholo mme merearea ena e lokela ho fuputswa ka botebo. Mohlalobi Baholo Tshita ke yena motho ya ka fuputsang ditaba ka bokgabane le ka boitelo.

#### **O sebedisa setjhaba**

Setjhaba se ile sa hwantela seteisheneng sa mapolesa se kgenne ka ho se bonahale ha thuso ya mapolesa diketso tse nnyarolang, mme setjhaba se re motho ya neng a batla a iteka ho lwantsha diketso tse nnyarolang ke mohlalobi Baholo Tshita. Ba re o ne a bonahala a na le malepa a ho tshwara dikweta e le ona malepa ao a ileng a etsa a lelekwe mosebetsi.

#### **Mabaka a ho lelekwa ha hae**

Superintente Kwaholla o ne a sa rate tsela eo Tshita a neng a etsa mosebetsi wa hae ka yona. Ha a ka a rata ha a re ka hare sepoleseng ho na le dinokwane.

#### **Mehlala ya malepa a Tshita ha a se a kgutletse mosebetsing**

O ile a elellwa hore ho na le mapolesa a nkgang lefotha bobodung bo etsahalang ka hara motse mme a rekela Tsokotseha watjhe eo a tla kgona ho fumana ditaba mme o ile a fela a di fumana ditaba tseo a neng a di lebelletse.

O kgona ho hlahloba le ho fuputsa diketsahalo hohle moo a leng teng. Bokgoni bona bo mo thusa ho fuputsa ditaba ka botlalo. O ile a hlahloba koloi e sa tsejweng ka hara motse. A sheba mmala wa yona le dinomoro tsa yona mme a elellwa hore ha se koloi ya Malwaleng. Dinomoropolata tsa koloi eo e ne e le tsa Gauteng ka ha e ne e le GP.

A hlahloba banna ba bane ba neng ba tlile tebellong ya Lekgetho mme a kgona ho bona hore e mong wa banna bao ke Kokomoha mme o ile a tseba hore a behe bo mang leihlo ho fumana dintlha tsa diphuputso kaofela.

O ile a kgona ho bona hore Mmalekgetho o bua leshano ka diaparo tseo monna wa hae a neng a di apere ka letsatsi leo a hlokaletseng ka lona hobane o ntse a hopola hore Lekgetho o ne a apere diaparo dife.

### **Phethelo**

Dintlha tse boletsweng di totobatsa hore kamano e teng dipakeng tsa sehlooho le dikahare/diketsahalo tsa yona.

### **Dikarabo tsa baithuti di tla shejwa**

## **KAROLO YA B      DITEMA TSA KGOKAHANO**

### **DITEMA TSA KGOKAHANO TSE TELELE**

#### **POTSO YA 5**

##### **Sebopeho sa Raporoto/Tlaleho e entsweng kamora diphuputso**

Dihloohwana tse ka sebediswang ho ngola raporoto e ka ba tse latelang:

- Motho kapa batho bao raporoto e lebisitsweng ho bona;
- Sehlooho sa Raporoto;
- Ditaba kapa dintlha tseo ho tlalehwang mabapi le tsona (Thomo);
- Mokgwa wa tshebetso;
- Diphumano;
- Diqeto;
- Ditlhahiso/Ditshisinyo;
- Mohla le sikenetjhara.

#### **POTSO YA 6**

##### **Dintlha tsa tataiso bakeng sa ho hlophisa Broutjhara**

- Leqepheng le ka ntle ngola lebitso la sebaka kapa kgwebo eo le beng ba yona. Ha eba ho na le lepetjo la bona, le ngole.
- Ke bo mang ba tshehetsang kgwebo ee? E reretswe bo mang mme ke bo mang ba nang le seabo ho yona?
- Maqepheng a latelang ho ngolwa tlhahisoleseding yohle eo ho tsebiswang ka yona, e kenyelletsang:
  - Tlhaloso ya hore na ke hobaneng batho ba hloka tshebeletso eo, mmoho le ditjeo tse hlokehang.
  - Kgohedi ke efe? Hlalosa na hobaneng ha batho ba lokela ho tla e fumana ho wena.
- (Ebang ke sebaka sa baeti), se fumanwa hokae mme se bapile le dibaka dife tse kgahlisang?
- Ho na le eng se ka bohuwang, ke eng se ka thabisang batho moo?
- Nehelana ka dintlha kaofela tsa kgokahano le lebitso la eo ho ka ikgokahangwang le yena.
- Hlahisa mmapa o nang le ditaello tse bonolo tse ka utlwisisehang ha bonolo.

## **POTSO YA 7**

### **Matshwao a ikgethang a dikarete tsa memo/ho se amohele memo**

- Sehalo e be sa ho se amohele memo.
- Ya ngolang a ka sebedisa puo e utlwahalang.
- Letsatsi leo memo e ne e tla ba ka lona le lokela ho totobatswa.
- Ho hlaliswe ditaba tse loketseng ka bokgutshwane mohl: lebaka la ho se finyelle.
- Aterese ya a ngolang.

## **KAPA**

## **POTSO YA 8**

### **Matshwao a ikgethang a sebopeho sa tlhahisoleseding**

- Tlhahisoleseding e hlophisitswe ka dihlooho le dihloohwana.
- Diratswana di kgutshwanyane hore moelelo o tle o hlake.
- Dipolelo di kgutshwanyane mme di toba taba.
- Tlhahisoleseding e atisa ho ba le ditshwantsho.
- Ho ka sebediswa puo ya sethekiniki ha ho hlokeha.
- Sehalo: tlhahisoleseding ke e fanang ka dintlha mme sehalo se sebediswang se mahareng. Haeba sepheo sa pampitshana e le ho kgothaletsa mmadi ho reka se itseng, ho tla sebediswa sehalo se susumetsang.

**Matshwao kaofela: 100**



## KAROLO YA A

### POTSO YA 2

#### RUBURIKI YA HO LEKANYETSA MOQOQO WA DINGOLWA SESOTHO PUO YA TLATSETSO [MATSHWAO 15]

Makgetha a ho lekanyetsa	Phihlello e babatsehang	Phihlello e supang bokgoni	Phihlello e mahareng	Phihlello ya motheo feela	Phihlello e haellang
Matshwao 10	10–8	7–6	5–4	3–2	1–0
<b>DIKAHARE</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Dintlha di utullotswe hantle le ho ntshetswa pele ka tsela e hlakileng.</li> <li>Diratswana tsohle di momahane.</li> <li>Tema e hlahisitse dintlha tse fapaneng tse hlwahlwa tse tshehetswang ho tswa sengolweng.</li> <li>E bontsha kutlwisiso e babatsehang ya tema.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Dintlha di hlahisitswe ka puo e utlwahalang.</li> <li>Diratswana tse ding di hlahisitswe ka tsela e momahaneng.</li> <li>Dintlha di hlahisitswe ka tsela e utlwahalang.</li> <li>Di bontsha kutlwisiso e kgotsofatsang ya tema.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Kutlwisiso ke e mahareng ya sehlooho; ha se dintlha tsohle tse utullotsweng ka botlalo.</li> <li>Diratswana di momahane mona le mane.</li> <li>Dintlha tse ding di tsheheditse, empa bopaki ha bo kgodise ka nako tsohle.</li> <li>Di bontsha kutlwisiso mahareng ya mofuta wa tema.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Kutlwisiso ke e haellang ya sehlooho; boholo ba dintlha ha di a utullwa ka botlalo.</li> <li>Ke dintlha tse fokolang feela tse tshehetsang sehlooho.</li> <li>Di hlahisitse dintlha tse seng kae tse tsamaelanang le sehlooho.</li> <li>Di bontsha kutlwisiso e fokolang ya mofuta ona wa tema.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Di bontsha kutlwisiso e fokolang ya sehlooho.</li> <li>Boiteko bo fokolang ba ho araba potso.</li> <li>Dintlha ha se tse kgodisang.</li> <li>Mohlalobuwa ha a utlwisisa hantle mofuta ona wa tema.</li> </ul>
Matshwao 5	5	4	3	2	1–0
<b>SEBOPEHO LE TSHEBEDISO YA PUO</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Sebopeho se momahaneng.</li> <li>Selelekela le qetelo di a babatseha.</li> <li>Tshebediso ya puo ke e babatsehang.</li> <li>O batla o hloka diphoso tsa puo le tsa mopeleto.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Sebopeho ke se hlakileng.</li> <li>Selelekela le qetelo di ntle.</li> <li>Tshebediso ya puo ke e matla.</li> <li>Boholo ba mosebetsi ha o na diphoso tsa tshebediso ya puo le mopeleto.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Tema e hlahisitse bopaki bo itseng ba sebopeho.</li> <li>Selelekela le qeto di a kgotsofatsa.</li> <li>Tshebediso ya puo ke e loketseng mme e fetisa molaetsa ka tshwanelo.</li> <li>Diphoso tsa tshebediso ya puo le mopeleto di mahareng.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Sebopeho se bonahala se radilwe ka tsela e fosahetseng.</li> <li>Selelekela se a fokola.</li> <li>Tshebediso ya puo ke a motheo feela.</li> <li>Diphoso tsa mopeleto di ngata.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Kgaello ya ho rala sebopeho ka tshwanelo e sitisa phallo ya mehopolo.</li> <li>Selelekela se fokola haholo.</li> <li>Tshebediso ya puo ke e sa utlwahaleng.</li> <li>Diphoso tsa mopeleto di ngata haholo.</li> </ul>

### POTSO YA 3

#### RUBURIKI YA HO LEKANYETSA PUISANO YA DINGOLWA SESOTHO PUO YA TLATSETSO [MATSHWAO 10]

Makgetha a ho lekanyetsa	Phihlello e babatsehang	Phihlello e supang bokgoni	Phihlello e mahareng	Phihlello ya motheo feela	Phihlello e haellang
Matshwao 6	6–5	4	3	2	1–0
<b>DIKAHARE</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Di bontsha kutlwisiso e tebileng ya se botswang.</li> <li>• Di hlahisitse dintlha tse fapaneng tse hlwahlwa; di tshhehetswa ho tswa paleng.</li> <li>• Kutlwisiso ke e babatsehang ya mofuta wa tema.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Di bontsha kutlwisiso mme o hlalosa se botswang ka tshwanelo.</li> <li>• Di hlahisitse dintlha tse utlwahalang, empa ha se tsohle tse tiisitweng kamoo ho lokelang.</li> <li>• O utlwisisa mofuta wa tema.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Di bontsha kutlwisiso e mahareng ya se botswang.</li> <li>• Tse ding tsa dintlha di tshheheditse, empa bopaki ha bo kgodise ka nako tsohle.</li> <li>• Kutlwisiso ya motheo feela ya mofuta wa tema.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Di bontsha kutlwisiso e sa kgotsofatseng ya se botswang.</li> <li>• Ho batla ho se dintlha tse hlahisitweng ho tshhehetsa sehlooho.</li> <li>• Kutlwisiso ya mofuta wa tema ke e haellang.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Ha a bontshe kutlwisiso ya letho ya se botswang. Dintlha tse tshhehetsang ha di hlahiswe ho tswa mofuteng wa sengolwa.</li> <li>• Mohlahlobuwa ha a utlwisisa hantle mofuta wa tema.</li> </ul>
Matshwao 4	4	3	2	1	0
<b>SEBOPEHO LE TSHEBEDISO YA PUO</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Sebopelo se radilwe ka tsela e babatsehang.</li> <li>• Tshebediso ya puo ke e babatsehang.</li> <li>• O batla o hloka diphoso tsa puo le tsa mopeleto.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Sebopelo ke se hlakileng, mme dintlha di hlahisitse ka tsela e utlwahalang.</li> <li>• Tshebediso ya puo ke e matla.</li> <li>• Boholo ba mosebetsi ha o na diphoso tsa tshebediso ya puo le mopeleto.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Sebopelo se hlahisitse bopaki bo seng bokae.</li> <li>• Tshebediso ya puo ke e loketseng mme e fetisa molaetsa ka tshwanelo.</li> <li>• Diphoso tsa tshebediso ya puo le mopeleto di mahareng.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Sebopelo se bonahala se radilwe ka tsela e fosahetseng.</li> <li>• Tshebediso ya puo ke ya motheo feela.</li> <li>• Diphoso tsa mopeleto di ngata.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Sebopelo ha se yo.</li> <li>• Ha a bontshe kutlwisiso ya letho ya se botswang.</li> <li>• Tshebediso ya puo ke e sa utlwahalang.</li> <li>• Diphoso tsa mopeleto di ngata haholo.</li> </ul>

## POTSO YA 4

### RUBURIKI YA HO LEKANYETSA MOQOQO WA DINGOLWA SESOTHO PUO YA TLATSETSO [MATSHWAO 20]

Makgetha a ho lekanyetsa	Phihlello e babatsehang	Phihlello e supang bokgoni	Phihlello e mahareng	Phihlello ya motheo feela	Phihlello e haellang
Matshwao 13	13–11	10–8	7–5	4–2	1–0
<b>DIKAHARE</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Dintlha di bontsha kutlwisiso e tebileng ya se botswang.</li> <li>Di hlahisitse dintlha tse fapaneng tse hlwahlwa; di tshhehetswa ho tswa paleng.</li> <li>Kutlwisiso ke e babatsehang ya mofuta wa tema.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Dintlha di bontsha kutlwisiso mme e hlalosa se botswang ka tshwanelo.</li> <li>Di hlahisitse dintlha tse utlwahalang, empa ha se tsohle tse tiisitsweng kamoo ho lokelang.</li> <li>O utlwisisa mofuta wa tema.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Di bontsha kutlwisiso e mahareng ya se botswang.</li> <li>Tse ding tsa dintlha di tshheheditse, empa bopaki ha bo kgodise ka nako tsohle.</li> <li>Kutlwisiso ya motheo feela ya mofuta wa tema.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Di bontsha kutlwisiso e sa kgotsofatseng ya se botswang.</li> <li>Ho batla ho se dintlha tse hlahisitsweng ho tshhehetsa sehlooho.</li> <li>Kutlwisiso ya mofuta wa tema ke e haellang.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Dintlha tse tshhehetsang ha di hlahiswe ho tswa mofuteng wa sengolwa.</li> <li>Mohlalobuwa ha a utlwisisa hantle mofuta wa tema.</li> </ul>
Matshwao 7	7–6	5	4–3	2	1–0
<b>SEBOPEHO LE TSHEBEDISO YA PUO</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Sebopeho se radilwe ka tsela e babatsehang.</li> <li>Selelekela le qetelo di a babatseha.</li> <li>Tshebediso ya puo ke e babatsehang.</li> <li>O batla o hloka diphoso tsa puo le tsa mopeleto.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Sebopeho ke se hlakileng, mme dintlha di hlahisitse ka tsela e utlwahalang.</li> <li>Selelekela le qetelo di ntle.</li> <li>Tshebediso ya puo ke e matla.</li> <li>Boholo ba mosebetsi ha o na diphoso tsa tshebediso ya puo le mopeleto.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Sebopeho se hlahisitse bopaki bo seng bokae.</li> <li>Selelekela se a kgotsofatsa.</li> <li>Tshebediso ya puo ke e loketseng mme e fetisa molaetsa ka tshwanelo.</li> <li>Diphoso tsa tshebediso ya puo le mopeleto di mahareng.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Sebopeho se bonahala se radilwe ka tsela e fosahetseng.</li> <li>Selelekela se a fokola.</li> <li>Tshebediso ya puo ke ya motheo feela.</li> <li>Diphoso tsa mopeleto di ngata.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Sebopeho ha se yo.</li> <li>Ha a bontshe kutlwisiso ya letho ya se botswang.</li> <li>Selelekela se fokola haholo.</li> <li>Tshebediso ya puo ke e sa utlwahalang.</li> <li>Diphoso tsa mopeleto di ngata haholo.</li> </ul>

## KAROLO YA B

### RUBURIKI YA HO LEKANYETSA DITEMA TSA KGOKAHANO TSE TELELE SESOTHO PUO YA TLATSETSO [MATSHWAO 30]

#### POTSO YA 5 LE 6

Makgetha a ho lekanyetsa	Phihlello e babatsehang	Phihlello e supang bokgoni	Phihlello e mahareng	Phihlello ya motheo feela	Phihlello e haellang
Matshwao 18	18–14	13–11	10–8	7–5	4–0
<b>SEBOPEHO, DIKAHARE LE MORALO</b> <ul style="list-style-type: none"> <li>Nehelano le mehopolo</li> <li>Tlhophiso ya mehopolo</li> <li>Sepheo, baamohedi ba ditaba, makgetha a tema le maemo</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Dipolelo le diratswana di bopilwe ka tsela e babatsehang.</li> <li>Nehelano e bontsha kutlwisiso e babatsehang ya sehlooho e supang bokgoni bo ikgethang.</li> <li>Mehopolo e matla, e phepetsa monahano, mme ke e kgodisang.</li> <li>E hlophisitswe hantle ka tsela e babatsehang, mme e momahane ka tshwanelo.</li> <li>Eradiwe ka bokgoni bo tsotsehang.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Dipolelo le diratswana di a hlahlamana, mme di fapafapantswe.</li> <li>Nehelano e ntle e supang tsebo le bokgoni.</li> <li>Mehopolo ke e ipapisitseng ka botlalo le sehlooho, mme ke e kgahlisang.</li> <li>E hlophisitswe hantle ka tsela e supang bokgoni, mme e momahane ka tshwanelo.</li> <li>Eradiwe hantle ka tshwanelo.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Dipolelo le diratswana di bopilwe ka tsela e mahareng.</li> <li>Nehelano ke e kgotsofatsang.</li> <li>Mehopolo e momahane ka tsela e kgotsofatsang le e kgodisang.</li> <li>E hlophisitswe hantle ka tsela e mahareng, mme e momahane ka tshwanelo.</li> <li>Eradiwe ka tsela e mahareng feela.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Dipolelo le diratswana di na le diphoso.</li> <li>Tema e ntse e hlalisa moelelo o itseng.</li> <li>Nehelano e momahane mona le mane.</li> <li>Mehopolo ke e sa hlaakang. Ho na le bopaki bo seng bokae ba tlhophiso le momahano ya mosebetsi.</li> <li>Moralo ke o tswileng lekoteng.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Dipolelo le diratswana tse hlalishitsweng ke tse fosahetseng.</li> <li>Tema ha e na moelelo o lebeletsweng.</li> <li>Mehopolo ke e sa tsepamang e dubakaneng.</li> <li>Ha e utlwahale, mme dintlha di a phetakakwa.</li> <li>Ha o a hlophiswa ka tshwanelo le momahano ha e yo.</li> </ul>
Matshwao 12	12–10	9–8	7–6	5–4	3–0
<b>TSHEBEDISO YA PUO, SETAELE LE HO HLAOLA DIPHOSO</b> <ul style="list-style-type: none"> <li>Sehalo, rejistara, setaele, maikemisetsa, baamohedi ba ditaba le maemo</li> <li>Tshebediso ya puo, tlwaelo ya tshebediso ya puo, kgetho ya mantswe, matshwao a ho bala le mopeleto</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Tshebediso ya puo ke e babatsehang.</li> <li>Sehalo, rejistara le setaele ke tse butswitseng, tse susumetsang le ho nepahala.</li> <li>O batla o hloka diphoso tsa puo le tsa mopeleto.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Tshebediso ya puo ke e matla.</li> <li>Sehalo, rejistara le setaele ke tse bontshang bokgoni.</li> <li>Boholo ba mosebetsi ha o na diphoso tsa tshebediso ya puo le mopeleto.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Tshebediso ya puo ke e loketseng mme e fetisa molaetsa ka tshwanelo.</li> <li>Sehalo, rejistara le setaele ke tse mahareng.</li> <li>Diphoso tsa tshebediso ya puo le mopeleto di mahareng.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Tshebediso ya puo ke ya motheo feela.</li> <li>Sehalo, rejistara le setaele ha di a lokela mosebetsi.</li> <li>Diphoso tsa mopeleto di ngata.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Tshebediso ya puo ke e sa utlwahaleng.</li> <li>Sehalo, rejistara le setaele ke tse fosahetseng tse hlalishitseng tema e fokolang haholo.</li> <li>Diphoso tsa mopeleto di ngata haholo.</li> </ul>

## RUBURIKI YA HO LEKANYETSA DITEMA TSA KGOKAHANO TSE KGUTSHWANE SESOTHO PUO YA TLATSETSO [MATSHWAO 10]

### POTSO YA 7 le 8

Makgetha a ho lekanyetsa	Phihlello e babatsehang	Phihlello e supang bokgoni	Phihlello e mahareng	Phihlello ya motheo feela	Phihlello e haellang
Matshwao 6	5–6	4	3	2	0–1
<b>SEBOPEHO, DIKAHARE LE MORALO</b> <ul style="list-style-type: none"> <li>Nehelano le mehopolo</li> <li>Tlhophiso ya mehopolo</li> <li>Sepheo, baamohedi ba ditaba, makgetha a tema le maemo</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Dipolelo le diratswana di bopilwe ka tsela e babatsehang.</li> <li>Nehelano ya tema e bontsha kutlwisiso e babatsehang ya sehlooho e supang bokgoni bo ikgethang.</li> <li>Mehopolo e matla, e phepetsa monahano, mme ke e kgodisang.</li> <li>E hlophisitswe hantle ka tsela e babatsehang, mme e momahane ka tshwanelo.</li> <li>E radilwe ka bokgoni bo tsotsehang.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Dipolelo le diratswana di a hlahlamana, mme di fapafapantswe.</li> <li>Nehelano e ntle e supang tsebo le bokgoni.</li> <li>Mehopolo ke e ipapisitseng ka botlalo le sehlooho, mme e kgahlisang.</li> <li>E hlophisitswe hantle ka tsela e supang bokgoni, mme e momahane ka tshwanelo.</li> <li>E radilwe hantle ka tshwanelo.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Dipolelo le diratswana di bopilwe ka tsela e mahareng.</li> <li>Nehelano ke e kgotsofatsang ditlhoheho.</li> <li>Mehopolo e momahane ka tsela e kgotsofatsang le e kgodisang.</li> <li>E hlophisitswe hantle ka tsela e mahareng, mme e momahane ka tshwanelo.</li> <li>E radilwe ka tsela ya motheo feela.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Dipolelo le diratswana di na le diphoso.</li> <li>Nehelano e momahane mona le mane.</li> <li>Mehopolo ke e seng ya boiqapelo, mme e sa hlakang.</li> <li>Ho na le bopaki bo seng bokae ba tlhophiso le momahano ya mosebetsi.</li> <li>Moralo ke o tswile lekoteng ho hang.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Dipolelo le diratswana tse hlahisitsweng ke tse fosahetseng.</li> <li>Tema ha e na moelelo o lebeletsweng.</li> <li>Mehopolo ke e sa tsepamang e dubakaneng.</li> <li>Ha e utlwahale, mme dintlha di a phetakakwa.</li> <li>Ha e a hlophiswa ka tshwanelo le momahano ha e yo.</li> </ul>
Matshwao 4	4	3	2	1	0
<b>TSHEBEDISO YA PUO, SETAELE LE HO HLAOLA DIPHOSO</b> <ul style="list-style-type: none"> <li>Sehalo, rejistara, setaele, maikemisetso, baamohedi ba ditaba le maemo</li> <li>Tshebediso ya puo, tlwaelo ya tshebediso ya puo, kgetho ya mantswe, matshwao a ho bala le mopeleto</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Tshebediso ya puo ke e babatsehang.</li> <li>Sehalo, rejistara le setaele ke tse butswitseng, tse susumetsang le ho nepahala.</li> <li>O batla o hloka diphoso tsa puo le tsa mopeleto.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Tshebediso ya puo ke e matla.</li> <li>Sehalo, rejistara le setaele ke tse bontshang bokgoni.</li> <li>Boholo ba mosebetsi ha o na diphoso tsa tshebediso ya puo le mopeleto.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Tshebediso ya puo ke e loketseng mme e fetisa molaetsa ka tshwanelo.</li> <li>Sehalo, rejistara le setaele ke tse mahareng.</li> <li>Diphoso tsa tshebediso ya puo le mopeleto di mahareng.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Tshebediso ya puo ke ya motheo feela.</li> <li>Sehalo, rejistara le setaele ha se tse loketseng mosebetsi.</li> <li>Diphoso tsa mopeleto di ngata.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Tshebediso ya puo ke e sa utlwahaleng.</li> <li>Sehalo, rejistara le setaele ke tse fosahetseng tse hlahisitseng tema e fokolang haholo.</li> <li>Diphoso tsa mopeleto di ngata haholo.</li> </ul>